

KOMISE EVROPSKÝCH SPOLEČENSTVÍ

V Bruselu dne 4.4.2007

KOM(2007) 163 v konečném znění

**SDĚLENÍ KOMISE RADĚ, EVROPSKÉMU PARLAMENTU, EVROPSKÉMU
HOSPODÁŘSKÉMU A SOCIÁLNÍMU VÝBORU A VÝBORU REGIONŮ**

Na cestě ke strategii EU pro podporu na rozvoj obchodu – příspěvek Komise

{KOM(2007) 158 v konečném znění}

{KOM(2007) 164 v konečném znění}

{SEK(2007) 414}

SDĚLENÍ KOMISE RADĚ, EVROPSKÉMU PARLAMENTU, EVROPSKÉMU HOSPODÁŘSKÉMU A SOCIÁLNÍMU VÝBORU A VÝBORU REGIONŮ

Na cestě ke strategii EU pro podporu na rozvoj obchodu – příspěvek Komise

1. PŮVOD STRATEGIE EU PRO PODPORU NA ROZVOJ OBCHODU

Obchod je významným katalyzátorem pro růst a zmírňování chudoby v rozvojových zemích. Úspěšná integrace rozvojových zemí do světového obchodu si však žádá více než jen zlepšení přístupu na trh a posílení mezinárodních obchodních pravidel. Aby mohly rozvojové země plně využít výhod obchodu, musí rovněž překonat omezení na straně dodávek a řešit strukturální nedostatky. To se týká vnitrostátních reforem obchodních politik, usnadnění obchodu, rozšíření celních kapacit, zlepšení infrastruktury, rozšíření výrobních kapacit a budování domácích a regionálních trhů. Další úsilí vyžaduje např. oblast makroekonomické stability, daňových reforem, podpory investic, politiky zaměstnanosti, regulace kapitálového trhu a trhu výrobků a rozvoje lidského kapitálu.

Tento účel splňuje podpora na rozvoj obchodu. Tato podpora by měla mít globální rozměr a měla by podporovat všechny rozvojové země, především nejméně rozvinuté země, v jejich úsilí provádět reformy a přizpůsobovat se systému světového obchodu v rámci širšího kontextu udržitelného rozvoje. Podpora na rozvoj obchodu je zaměřena na podporu růstu, vytváření pracovních míst a příjmů. Přispívá tudíž k uskutečnění prvního rozvojového cíle tisíciletí (MDG 1), tedy ke snížení počtu osob, které žijí z částky nižší než jeden dolar na den. Tak zároveň podporuje MDG 8, tedy cíl vytvořit celosvětové partnerství pro rozvoj, především dále rozvíjet otevřený obchodní a finanční systém, který by byl předvídatelný, nediskriminační a založený na pravidlech. Podpora na rozvoj obchodu představuje důležitý doplněk obchodních jednání. Není náhradou výsledků těchto jednání zaměřených na rozvoj, ale měla by být poskytována nezávisle na průběhu těchto jednání.

Koncepty, na kterých je podpora na rozvoj obchodu založená, jsou na úrovni EU dobře známé. EU jako celek je největším dárce v oblasti pomoci související s obchodem. Evropský konsensus o rozvoji považuje obchodní a regionální integraci za důležitou oblast pro působení Společenství. Důležitým prvkem jsou v této souvislosti probíhající jednání o dohodách o hospodářském partnerství s africkými, karibskými a tichomořskými zeměmi (země AKT). Závazky pomoci související s obchodem jsou rovněž důležité pro další partnerské země EU, např. pro země v Asii nebo v Latinské Americe.

Toto sdělení je příspěvkem Komise k dalšímu rozšíření podpory EU na rozvoj obchodu. S jeho přispěním by Rada měla v druhé polovině roku 2007 schválit společnou strategii EU, jak odsouhlasila v říjnu 2006¹. Na základě existujících politických závazků a doporučení pracovní skupiny WTO² spočívá přínos strategie EU pro podporu na rozvoj obchodu v dohodnutí konkrétních opatření, která bude třeba provést. Tímto způsobem spolupráce EU posílí účinek podpory EU na rozvoj obchodu a přispěje k celosvětové debatě na toto téma.

¹ Viz podklady v příloze.

² Viz podrobné informace v příloze.

2. CÍLE

Podpora na rozvoj obchodu má několik cílů: umožnit rozvojovým zemím, zejména těm nejméně rozvinutým, efektivněji využívat obchodu k podpoře růstu, zaměstnanosti, rozvoje a zmírnění chudoby a k dosažení vlastních rozvojových cílů; pomoci těmto zemím budovat a modernizovat kapacity na straně nabídky a v oblasti obchodní infrastruktury, aby měly snazší přístup na trhy a aby zvýšily vývoz; pomoci těmto zemím provádět a upravovat reformu a liberalizaci obchodu také prostřednictvím úprav na trhu práce a v sociální oblasti; přispívat k regionální integraci; přispívat k bezproblémové integraci do systému světového obchodu a podílet se na provádění obchodních dohod, to vše v kontextu udržitelného rozvoje, ochrany přírodních zdrojů a životního prostředí a podpory důstojných pracovních podmínek.

V souladu s pokyny Rady může strategie EU na podporu rozvoje obchodu přispět k těmto cílům řešením následujících otázek³:

1. Zvýšení objemu podpory EU na rozvoj obchodu, aby bylo do roku 2010 dosaženo až 2 miliard EUR ročně na pomoc související s obchodem, ale rovněž podpořením účinné reakce na širší potřeby podpory na rozvoj obchodu⁴.
2. Zvýšení kvality podpory EU na rozvoj obchodu, zejména uplatněním závazků k dosažení větší efektivity v oblasti rozvojové spolupráce.
3. Podpora účinného monitorování a podávání zpráv.
4. Zajištění dostatečných kapacit na úrovni Komise a členských států k provádění výše uvedených cílů.

Jelikož Rada zaměřila zvláštní pozornost na potřeby podpory na rozvoj obchodu, které souvisejí s probíhajícími jednáními o dohodách o hospodářském partnerství se zeměmi AKT, měla by být strategie EU obdobně zaměřená na tento vývoj, aby pomohla plně vyčerpat rozvojový potenciál dohod o hospodářském partnerství. Podpora na rozvoj obchodu je rovněž důležitým prvkem pomoci ES v Asii a Latinské Americe.

3. ZVYŠOVÁNÍ OBJEMU PODPORY EU NA ROZVOJ OBCHODU

3.1. Plán ke splnění finančních závazků EU v oblasti pomoci související s obchodem

Pomoc související s obchodem zahrnuje dvě kategorie: „obchodní politiku a právní předpisy“ a „rozvoj obchodu“. První kategorie se týká podpory efektivní účasti rozvojových zemí na mnohostranných obchodních jednáních, analýz a provádění mnohostranných obchodních dohod, právních předpisů v oblasti obchodu a normativních reforem (včetně technických překážek obchodu a hygienických a fytosanitárních opatření), struktury sazeb, podpory regionálních obchodních dohod, usnadnění obchodu, a to včetně celních režimů a zařízení, a otázek např. ohledně bezpečnosti dodavatelského řetězce⁵. Druhá kategorie se týká rozvoje obchodu a činností zaměřených na zlepšení podnikatelského prostředí, služeb a orgánů podporujících podnikání, přístupu k financování obchodní činnosti, podpory obchodu a rozvoje trhu v odvětví výroby a služeb, mimo jiné na institucionální úrovni a na úrovni podniků.

³ Strategie bude mít mnohem širší rozsah než nedávno vytvořená rozpočtová položka ES na podporu na rozvoj obchodu.

⁴ Viz definice v příloze.

⁵ V souladu s rámcem norem Světové celní organizace.

Během základního období 2001–2004 činily závazky Společenství v oblasti pomoci související s obchodem průměrně 840 milionů EUR⁶ ročně a závazky členských států 300 milionů EUR ročně. Rada požádala o plán, podle kterého by měly závazky Společenství a členských států dosáhnout do roku 2010 objemu pomoci 1 + 1 miliardy EUR ročně. Na základě analýzy dostupných údajů dospěla Komise k závěru, že je na dobré cestě svůj závazek splnit. Z důvodu nedostatku prognostických údajů však Komise není schopna posoudit, zda členské státy celkově činí pokrok při uskutečňování svých cílů do roku 2010⁷.

Rada rozhodla, že by značná část zvýšené pomoci EU související s obchodem měla směřovat do zemí AKT na podporu regionální integrace a dohod o hospodářském partnerství. Pro partnery AKT je v tuto chvíli důležité získat informace o skutečných částkách. Podle současných plánů zůstane podíl pomoci Společenství související s obchodem, která bude směřovat do zemí AKT, zhruba stejný, což odpovídá nárůstu v absolutních číslech. Znamená to ovšem, že podstatnou část dodatečných zdrojů pomoci související s obchodem určených zemím AKT budou muset poskytnout členské státy.

Členské státy EU a Společenství (i ostatní dárci) poskytují podporu na základě priorit uvedených partnerskými zeměmi v jejich národních strategiích rozvoje. Při plnění jejich závazků je EU značně závislá na tom, v jakém rozsahu jsou potřeby související s obchodem formulovány v těchto národních strategiích. Pomoc rozvojovým zemím při určování potřeb pomoci související s obchodem a při stanovování priorit je proto nedílnou součástí plnění finančních závazků EU. V této souvislosti je jedním z klíčových nástrojů integrovaný rámec, do kterého již přispívá Komise a několik členských států⁸. K hlavním úkolům patří zlepšení programu a dopadu integrovaného rámce a rozšíření tohoto přístupu pro další rozvojové země. Na regionální úrovni se musí vyvinout účinnější způsoby zjišťování potřeb obchodu.

Doporučení Komise

- Lineární vývoj od současné situace k cíli 1 miliardy by znamenal, že by společné závazky členských států EU ohledně pomoci související s obchodem měly do roku 2008 narůst nejméně na 600 milionů EUR. Ve strategii by se však mělo zvážit, jaká opatření je třeba přijmout v případě, že pomoc členských států související s obchodem do roku 2008 této úrovně nedosáhne.
- Strategie by měla poskytovat informace o výši částek zahrnutých do závazku Rady přidělit zemím AKT „značnou část“ dodatečné pomoci související s obchodem na podporu regionální integrace a dohod o hospodářském partnerství v souvislosti se zvýšením podílu celkové pomoci související s obchodem přidělené zemím AKT.
- Ve strategii EU by se měl zdůraznit význam začlenění otázek týkajících se obchodu do národních strategií rozvoje a měla by se stanovit kritéria, kdy je přípustné financovat

⁶ Včetně finančních prostředků z Evropského rozvojového fondu a souhrnného rozpočtu ES.

⁷ Viz podrobné informace o členských státech v pracovním dokumentu útvarů Komise přiloženém ke zprávě z Monterrey [SEK(2007) 415] a podrobné informace o závazcích ES v příloze.

⁸ Integrovaný rámec je program několika dárců, jehož cílem je podporovat nejméně rozvinuté země při začleňování obchodu do jejich národních plánů rozvoje a pomáhat při koordinovaném poskytování pomoci související s obchodem na základě potřeb stanovených nejméně rozvinutými zeměmi. V srpnu 2006 se tohoto programu účastnilo 42 neméně rozvinutých zemí.

⁹ Těmito zeměmi jsou: Mongolsko, Tonga, Vietnam, Albánie, Arménie, Gruzie, Republika Kyrgyzstán, Moldavsko, Tádžikistán, Guyana, Honduras, Nikaragua, Srí Lanka, Kamerun, Konžská republika, Pobřeží slonoviny, Ghana a Keňa.

priority související s obchodem, pokud se očekává aktualizace národních strategií rozvoje. Strategie by měla ukázat závazek EU, že se aktivně zapojí do rozšířeného integrovaného rámce, zejména aktivní účastí v daných zemích, a rozšířit metody integrovaného rámce na země, které nepatří k nejméně rozvinutým zemím, mj. pomocí plánu společné účasti EU na vytváření mechanismu pro země, které spadají pouze do klasifikace Mezinárodní asociace pro rozvoj (IDA)⁹.

- Strategie by měla vymezit, jak podpořit hodnocení potřeb regionálního obchodu při podpoře regionální integrace.

3.2. Pomoc EU rozšířenému programu podpory na rozvoj obchodu

Komise plně podporuje rozšířený program podpory na rozvoj obchodu stanovený pracovní skupinou WTO, tj. začlenění infrastruktury související s obchodem, výrobních kapacit a úprav v oblasti obchodu. Tento širší přístup se například odráží v akčním plánu EU pro komodity na rok 2004. Ačkoliv Rada EU nestanovila konkrétní číselné cíle pro tyto nové kategorie podpory na rozvoj obchodu, EU již v těchto oblastech poskytuje značnou pomoc. Například podpora na infrastrukturu v oblasti obchodu dosahovala v období 2001–2004 v průměru 1,480 miliardy EUR ročně od členských států a 1,290 miliard EUR ročně od Společenství.

V rámci nových kategorií podpory na rozvoj obchodu jsou určité nejasnosti a určité překrytí s již existujícími kategoriemi pomoci související s obchodem¹⁰. Pokud má monitorování a podávání zpráv být pro podporu na rozvoj obchodu přínosné, je třeba tyto problémy řešit. Toho si jsou účastníci podpory na rozvoj obchodu vědomi, včetně účastníků na úrovni EU, a zejména v rámci OECD/DAC se již pracuje na tom, aby se jasně vymezil a zjednodušil rozsah a použití podpory podle již dlouhodobě používaných kategorií ORP. EU jako hlavní partner iniciativy podpory na rozvoj obchodu by se měla účastnit zahájených diskusí.

V této souvislosti se Komise domnívá, že hospodářská infrastruktura je užitečným vzorem pro infrastrukturu související s obchodem. Pro výrobní kapacity mohou být použity stávající kategorie pro podávání zpráv. V souvislosti s úpravami v oblasti obchodu se Komise domnívá, že by měly zahrnovat podporu daňovým reformám zaměřeným na zavedení udržitelnějších forem daňových systémů¹¹. V této souvislosti může být rozpočtová podpora vhodným prostředkem pro řešení poklesu celních příjmů z důvodu liberalizace obchodu nebo pro pomoc systému sociálního zabezpečení v oblasti obchodu, aby se usnadnilo přizpůsobování se otvírání trhu a globalizaci.

Doporučení Komise

- Kromě pomoci související s obchodem by měla strategie EU obsahovat politický závazek, že EU posílí podporu infrastruktury v oblasti obchodu, výrobní kapacity a přizpůsobování se v oblasti obchodu, počínaje podporou vhodného řešení těchto otázek při hodnocení potřeb obchodu. To se týká zejména malých, zranitelných a vnitrozemských ekonomik, jakými jsou mnohé země AKT.
- Strategie EU by měla vyjádřit záměr rozvíjet soudržné metody EU pro podávání zpráv pro všechny kategorie podpory na rozvoj obchodu a nadále se aktivně a společně účastnit

¹⁰ Viz diskuse v příloze.

¹¹ V souladu se zásadami řádné správy v oblasti daní.

příslušných diskusí na mezinárodní úrovni. Strategie by měla ujasnit, že záměr EU týkající se finančních závazků na pomoc v oblasti obchodu je trvalý a bude zachován nezávisle na dalším vývoji mezinárodních diskusí.

4. ZVYŠOVÁNÍ KVALITY PODPORY EU NA ROZVOJ OBCHODU

Zvyšování úrovně podpory na rozvoj obchodu vyvolává otázky ohledně její kvality a účinnosti. Pokud nebude brán zřetel na tyto otázky, nepovedou dodatečné finanční zdroje ke zlepšení, o která usilují partnerské země.

Strategie EU nebude začínat od nuly. Podle závěrů zvláštní pracovní skupiny EU pro harmonizaci Evropská unie významně přispěla k Pařížské deklaraci o účinnosti pomoci. Plně se již zavázala k dodržování pařížských zásad a začala některé z nich provádět. Rada v dubnu 2006 především schválila zásady a formát společného programování a požádala o pověření k další práci v oblasti komplementarity a spolufinancování¹².

Strategie EU pro podporu na rozvoj obchodu by měla sloužit jako konkrétní příklad praktického provádění dohodnutých zásad a měla by se zaměřit na pět aspektů kvality: chudobu a podporu na rozvoj obchodu; vlastní zodpovědnost a účast; udržitelnost; společné analýzy, programování a realizaci; a účinnost regionální podpory na rozvoj obchodu.

4.1. Chudoba a podpora na rozvoj obchodu

Rozhodnutí učiněná v rámci každé kategorie podpory na rozvoj obchodu budou mít dopad na úroveň chudoby. Někdy je nutné zvážit přímé a nepřímé vlivy na snížení chudoby. Komise zjistila, že chudoba není ve strategiích rozvoje obchodu a v opatřeních podpory na rozvoj obchodu, zejména v případě tradiční pomoci související s obchodem, vždy dostatečně zohledněna.

Proto je třeba se v každé kategorii podpory na rozvoj obchodu hlouběji zamyslet na tím, jak pomocí podpory na rozvoj obchodu chudobu snížit. Existují však stále rezervy při určování oblastí podpory na rozvoj obchodu, které nejvíce a nejudržitelněji přispívají ke snížení chudoby. EU by měla u jednotlivých opatření analyzovat dopady na chudobu a transparentním způsobem vyvodit závěry. Toto úsilí by mělo zahrnovat také otázku rovnosti žen a mužů.

Agenda slušné práce¹³ má v tomto případě také význam pro řešení otázek trhu práce a sociálních vyrovnávacích opatření souvisejících s obchodem. Podobně by strategie měla vyjádřit podporu celosvětovému provádění hlavních pracovních norem Mezinárodní organizace práce. Dobrovolné iniciativy poskytující spotřebitelům záruky týkající se udržitelného rozvoje, např. Fair Trade, ekoznačky a podobné projekty, jsou rovněž důležitými nástroji, které pomáhají snižovat chudobu a podporují sociálně ekonomický rozvoj, na které by měla společná strategie EU brát zřetel.

Doporučení Komise

- Strategie by měla zdůraznit, že EU přikládá dopadům podpory rozvoje obchodu na chudobu velký význam, a zavést opatření umožňující pokračovat v činnostech prováděných v rámci strategie v této oblasti.

¹² Viz podrobné informace v příloze.

¹³ Viz závěry Rady o slušné práci pro všechny ze dne 1. prosince 2006 a pracovní dokument ES o podpoře zaměstnanosti prostřednictvím rozvojové spolupráce EU.

4.2. Vlastní zodpovědnost a účast

Vlastní zodpovědnost a účast jsou dvě zásady účinnosti pomoci, které mají pro podporu na rozvoj obchodu zvláštní význam. Větší vlastní zodpovědnost, která se projevuje začleněním aspektů souvisejících s obchodem do strategie boje proti chudobě a do obdobných strategií, je nezbytná ke zvyšování podpory na rozvoj obchodu. Stanovení příslušných priorit v oblasti obchodu, dosažení shody v reformních politikách a rozvoj účinných opatření nápravy při odstraňování překážek pro obchod vyžadují aktivní účast soukromého sektoru, sociálních partnerů i občanské společnosti. Partnerské vlády často potřebují pomoc při provádění těchto konzultačních procesů. Účinné zapojení celé řady účastníků může být mj. usnadněno posílením zprostředkovatelských organizací, jakými jsou např. obchodní komory.

Doporučení Komise

- Strategie EU by měla zdůraznit, že soukromý sektor a občanská společnost mohou v podpoře na rozvoj obchodu hrát klíčovou úlohu. Měla by vytýčit způsoby, jak podpořit vlády při provádění konzultačních procesů a jak do těchto procesů zapojit ne příliš zainteresované skupiny.

4.3. Udržitelnost

Udržitelnost je důležitou zásadou strategie EU pro podporu na rozvoj obchodu a měly by se brát v úvahu všechny její rozměry – institucionální, finanční/hospodářský, sociální a ekologický.

Klíčem k institucionální a finanční udržitelnosti programů je **zajistit budování kapacit** a vlastní zodpovědnost ve všech činnostech tak, jak je zmiňováno na jiných místech v tomto sdělení.

Aby bylo sociální i ekologické hledisko plně začleněno do programů podpory na rozvoj obchodu, je třeba použít stávající **předpisy a postupy pro posouzení dopadů** jak partnerských zemí, tak dárců. Hodnocení dopadů udržitelnosti v oblasti obchodních politik a dohod by se mělo dále vyvíjet a jak EU, tak partnerské země by měly lépe využívat jeho výsledků.

Pokud jde zejména o ekologické otázky, podpora EU na rozvoj obchodu by měla pomáhat partnerským zemím s vývojem **udržitelnějších metod výroby** a výrobcům s plněním (veřejných i soukromých) norem v oblasti zdraví, bezpečnosti a životního prostředí na vývozních trzích a zlepšovat kapacitu celní správy, aby přispěla k provádění obchodních aspektů mnohostranných dohod o životním prostředí.

Další významnou otázkou, která s tím souvisí, je podpora důstojné práce a rozvoj účinného trhu práce a mechanismu sociálního vyrovnávání. EU bude např. i nadále pomáhat výrobcům s dodržováním uznaných pracovních norem, postupů a předpisů a s podporou ochrany zdraví a bezpečnosti při práci.

Doporučení Komise

- Strategie EU by měla podpořit udržitelnost podpory na rozvoj obchodu, mj. předvídáním podpory zainteresovanosti zúčastněných stran, budování kapacit a účasti; plněním cílů v sociální oblasti a v oblasti životního prostředí; využíváním nástrojů a postupů EU a partnerských zemí při hodnocení dopadů v oblasti životního prostředí, rovnosti pohlaví, udržitelnosti a v sociální oblasti; začleňováním výsledků této práce do hodnocení potřeb obchodu v jednotlivých zemích; podporou udržitelných metod výroby; a pomocí při dodržování příslušných výrobních norem na vývozních trzích.

4.4. Společné analýzy, programování a realizace

Všechny současné trendy rozvojové pomoci EU jdou stejným směrem: Ve všech fázích programového cyklu a u všech typů nástrojů je nutná větší doplňkovost a spolupráce mezi partnery EU. To platí také pro podporu na rozvoj obchodu¹⁴.

Pokud jde o **společné analýzy** potřeb souvisejících s obchodem, měl by integrovaný rámec zůstat upřednostněným rámcem pro koordinaci EU v nejméně rozvinutých zemích. Obdobné postupy by měly být vyvinuty také pro společné analýzy v dalších zemích. V regionech AKT představují v rámci dohod o evropském partnerství (EPA) významnou složku regionální přípravné pracovní skupiny.

Jako další krok by EU mohla **lépe koordinovat své akční strategie** v jednotlivých zemích a regionech. Společná skupina odborníků pro rozvoj a obchod by mohla v budoucnu působit jako neformální koordinační fórum pro mnohostranné iniciativy.

Možnosti společného postupu budou značně závislé na pokroku dosaženém při spolupráci v rámci **celoodvětvových přístupů**, neboť jsou jedním z předpokladů pro poskytnutí **rozpočtové podpory pro dané odvětví**. Vhodné postupy hodnocení potřeb obchodu a fungující koordinace přímo na místě budou základem úspěšnosti celoodvětvových přístupů.

Možnosti využití **obecné rozpočtové podpory** na rozvoj obchodu je třeba posoudit, včetně otázky vypracování vhodných ukazatelů. Dále by mohlo **spolufinancování EU** v oblasti podpory na rozvoj obchodu umožnit rozšíření této podpory, aniž by přetížilo absorpční kapacitu partnerů, a to otevřením stávajících programů členským státům nebo tím, že umožní některým členským státům převzít iniciativu založenou na jejich komparativní výhodě a schopnostech.

¹⁴

Viz příloha.

Doporučení Komise

- Strategie by měla zavést opatření k usnadnění vedoucí úlohy EU při koordinaci jednotlivých strategií podpory na rozvoj obchodu. Mohla by tak zahrnovat přípravu přehledu o partnerských zemích, kterým EU poskytuje rozsáhlou podporu na rozvoj obchodu, vytvoření kontaktních míst EU pro podporu na rozvoj obchodu pro usnadnění koordinace přímo v místě a společnou identifikaci.
- S ohledem na budoucí možnosti provádět společné programování (mj. jako ty, které se týkají střednědobého hodnocení výsledků strategií Komise pro jednotlivé země začleněné do 10. ERF) by strategie měla připravit půdu pro vhodné řešení otázek spojených s obchodem v příslušných zemích.
- Strategie by měla obsáhnout opatření pro další využití celoodvětvových přístupů v podpoře na rozvoj obchodu. Měla by navrhnout opatření pro posílení důvěry, která je nutná pro snadnější uplatňování metod společného postupu, jako je rozpočtová podpora a spolufinancování.
- Strategie by měla zdůraznit úlohu, kterou by mohla plnit společná skupina odborníků pro rozvoj a obchod v oblasti koordinace mnohostranných iniciativ.

.

4.5. Účinnost regionální podpory na rozvoj obchodu

Podpora regionální integrace, především prostřednictvím obchodní a celní politiky, je charakteristickým rysem rozvojové spolupráce a vztahů EU se zeměmi, které nejsou jejími členy. Regionální úroveň má proto velký význam pro realizaci podpory na rozvoj obchodu, zejména pro regiony hlouběji usilující o regionální integraci. Tomu odpovídá rostoucí počet regionálních dohod o obchodu a spolupráci, rostoucí zájem rozvojových partnerských zemí o regionální integraci i pozornost, kterou regionální integraci věnuje Evropský konsensus o rozvoji, dohoda z Cotonou a nástroj EU pro rozvojovou spolupráci.

Programování a realizace na regionální úrovni se svou podstatou neliší od programování a realizace na úrovni státu. Měly by být použity stejné zásady účinnosti podpory, i když na regionální úrovni to může být složitější. Účinnost podpory na regionální úrovni mohou zajistit tato opatření:

- **Podpora vlastní zodpovědnosti a posílení vedoucí úlohy regionálních partnerů v činnostech týkajících se podpory na rozvoj obchodu,** zejména budováním kapacit regionálních organizací pro hodnocení dopadů obchodní a regionální integrace a/nebo obchodních dohod se třetími zeměmi a posílení jejich kapacit pro sledování a provádění závazků, např. v oblasti rozpočtových reforem.
- **Koordinace programování podpory v oblasti regionální a obchodní integrace.** Bylo by vhodné vyvíjet společné úsilí při hodnocení potřeb a určování oblastí, kde by EU mohla podpořit program integrace daného regionu, a to včetně hospodářské a sociální integrace. Mnoho lze učinit na regionální úrovni rovněž prohloubením úsilí o rozvoj soukromého sektoru, budování výrobních kapacit a infrastruktury.

- **Zavedení jednodušších metod poskytování podpory.** Ve strategii by měly být určeny způsoby zlepšení koordinace, aby se posílila kolektivní mobilizace finančních prostředků pro podporu na rozvoj obchodu. Na regionální úrovni by se měly vypracovat metody realizace podpory odpovídající rozpočtové podpoře a spolufinancování. Komise například pro usnadnění finančního řízení provádí svou regionální spolupráci prostřednictvím dohod o příspěvcích. Některé regiony AKT již začaly vytvářet regionální mechanismy financování pro usnadnění řízení regionálních programů, pod které spadají rovněž příspěvky Komise a případně dalších dárců na podporu dohod o hospodářském partnerství (EPA).
- **Posílení spolupráce s ostatními dárci.** Komise a členské státy by měly společně povzbudit dárce nepatřící k EU, aby zvážili zvýšení svých podpor na regionální obchodní integraci. Důležité jsou především regionální rozvojové banky a mezinárodní finanční instituce.

Doporučení Komise

- Strategie EU by měla zdůraznit závazek EU dodržovat zásady účinné pomoci na regionální úrovni tím, že posílí vlastní zodpovědnost a vedoucí úlohu regionálních partnerů v oblasti podpory na rozvoj obchodu, bude koordinovat programování, zjednoduší způsoby realizace podpory a posílí spolupráci s ostatními dárci.
- S ohledem na probíhající jednání o dohodách o hospodářském partnerství by strategie EU měla stanovit priority v oblasti regionální intervence v kontextu EPA, především pokud jde o koordinaci programování a podporu iniciativ prováděných na vlastní zodpovědnost regionů, např. regionálních fondů EPA.

5. SPECIFICKÉ ASPEKTY NÁVRHŮ PRO ZEMĚ AKT

V závěrech Rady z října byla věnována zvláštní pozornost programu podpory na rozvoj obchodu v souvislosti s EPA v zemích AKT. Výše popsaná opatření mají všechna značný význam pro podporu regionů AKT a zemí v kontextu EPA. Některá doporučení jsou zvláště významná, a proto jsou zde zmíněna ještě jednou:

Doporučení Komise

- Strategie EU by měla poskytovat informace o výši částek zahrnutých do závazku Rady přidělit zemím AKT „značnou část“ dodatečné pomoci související s obchodem v souvislosti se zvýšením podílu celkové pomoci související s obchodem přidělené zemím AKT.
- Strategie by měla obsahovat politický závazek, že EU posílí podporu infrastruktury v oblasti obchodu, výrobní kapacity a přizpůsobování se v oblasti obchodu, počínaje podporou vhodného řešení těchto širších otázek při hodnocení potřeb obchodu.
- Strategie by měla podpořit především začlenění otázek týkajících se obchodu do národních strategií rozvoje zemí AKT.
- Strategie by měla vymezit, jak více podpořit hodnocení regionálních potřeb obchodu při podpoře regionální integrace. V kontextu EPA se tak klade zvláštní důraz na regionální přípravné pracovní skupiny EPA.
- Strategie by měla zdůraznit závazek EU dodržovat zásady účinné pomoci na regionální úrovni tím, že posílí vlastní zodpovědnost a vedoucí úlohu regionálních partnerů v oblasti podpory na rozvoj obchodu, bude koordinovat programování, zjednoduší způsoby realizace podpory a posílí spolupráci s ostatními dárci.
- Strategie by měla stanovit priority pro regiony EPA, pokud jde o koordinaci způsobů realizace a podporu iniciativ prováděných na vlastní zodpovědnost regionů, např. regionálních fondů EPA.

6. MONITOROVÁNÍ A PODÁVÁNÍ ZPRÁV

Monitorování a podávání zpráv jsou klíčem k pokroku ve výše zmíněných oblastech. Je nezbytné sledovat jak provádění, tak výsledky, a to podle dohodnutých kritérií. Monitorování a podávání zpráv na celosvětové úrovni plánované v rámci WTO/OECD a monitorování na úrovni EU v rámci provádění strategie EU pro podporu na rozvoj obchodu jsou úzce spjaty.

Monitorování a podávání zpráv na celosvětové úrovni

Globální mechanismus přezkumu navrhovaný pracovní skupinou WTO pro podporu na rozvoj obchodu by měl hodnotit realizaci podpory jak z hlediska kvantitativního, tak kvalitativního:

- Kvantitativní hledisko: Monitorování by mělo zahrnovat celosvětově poskytnuté podpory na rozvoj obchodu na základě údajů, které dárci sdělili WTO/OECD, a rovněž zprávy od příjemců o provádění jejich strategií pro budování kapacit v oblasti obchodu. Komise nemá v úmyslu opakovat práci WTO/OECD ohledně shromažďování kvantitativních údajů o podpoře na rozvoj obchodu, mohla by však ve spolupráci s členskými státy využít stávajících údajů k analýzám na úrovni EU umožňujícím lepší pochopení plánovaných a již zahájených opatření.

- Kvalitativní hledisko: Globální mechanismus přezkumu by měl rovněž nabízet příležitost k diskusi o všech otázkách týkajících se účinnosti podpory na rozvoj obchodu, k dosažení mezinárodní shody v těchto otázkách a k výměně zkušeností mezi dárci a partnerskými zeměmi. Měl by sledovat dodržování dohodnutých postupů, které jsou pro zajištění účinnosti podpory považovány za důležité, a jejich výsledky. Monitorování by mělo podpořit **řízení zaměřené na výsledky** podpory na rozvoj obchodu, zejména vývojem jasných a měřitelných cílů a ukazatelů. Zvláštní pozornost si zasluhují dopady v oblasti chudoby. Mechanismus přezkumu by měl také pomoci lépe pochopit nejúčinnější způsoby vydávání finančních prostředků na podpory na rozvoj obchodu, včetně souvislostí mezi domácími trhy, poptávkou a institucionálními kapacitami, a schopnost rozvojových zemí účastnit se mezinárodního obchodu, význam politického rámce, načasování liberalizace obchodu a podpory na rozvoj obchodu, nejlepší způsob začlenění otázek obchodu do strategií snižování chudoby atd.

Rozhodující význam bude mít v podporovaných zemích rovněž pomoc při vytváření jejich vlastních rámců monitorování a hodnocení podpor na rozvoj obchod.

Monitorování a podávání zpráv na úrovni EU

EU musí podávat zprávy o provádění strategie EU pro podporu na rozvoj obchodu například Evropskému parlamentu. Rada by měla ročně hodnotit pokrok dosažený při provádění strategie EU, a to na základě zprávy Komise a členských států o pokroku. Dále by se měla provádět společná hodnocení programu. V případě potřeby by měla být strategie upravena.

Doporučení Komise

- Strategie EU by měla aktivně přispívat k monitorování a podávání zpráv na celosvětové úrovni a podporovat podávání zpráv a monitorování ze strany rozvojových zemí.
- Strategie by měla pomoci zefektivnit podávání zpráv ze strany Komise a členských států o poskytnutých podporách na rozvoj obchodu do databáze Doha tak, aby údaje mohly být využity k hlubším analýzám na úrovni EU.
- Strategie EU by měla určit opatření na podporu řízení zaměřeného na výsledky a zavázat EU, aby každoročně vypracovala společná hodnocení programu v oblasti podpory na rozvoj obchodu, a tak zhodnotila pokrok dosažený v prioritních oblastech strategie EU i v mezinárodně dohodnutých prioritách.

7. KAPACITY EU V OBLASTI PODPORY NA ROZVOJ OBCHODU

Budování lidských zdrojů v dárcovských organizacích jak na ústředích, tak přímo na místech, je důležitým předpokladem pro zvyšování podpory na rozvoj obchodu. Pokud tyto kapacity chybí, bude téma obchodu v politickém dialogu méně viditelné a pro dárcovské organizace bude mnohem složitější reagovat na potřeby partnerských zemí. Pod pojmem kapacity se chápe jak počet, tak kvalifikace pracovníků.

Konkrétní potřeby ohledně zvyšování kapacit se budou lišit v závislosti na členském státu a na způsobu, jakým se členský stát rozhodl rozšířit svou podporu na rozvoj obchodu. Provádění programu účinnosti podpory je operací náročnou na personál. Výměna zkušeností však může rovněž přispět k tomu, aby se omezila potřeba dalšího personálu přímo na místě.

Doporučení Komise

- Komise doporučuje zhodnotit stávající kapacity a zkušenosti EU pro podporu na rozvoj obchodu.
- Strategie EU by měla podnítit společné iniciativy EU v oblasti rozvoje a výměny zkušeností, např. školení ohledně podpor na rozvoj obchodu.